

Pohjois-Savon liitto

Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2025 sekä taloussuunnitelma 2025–2027

Tietoa
Taitoa
Tekoja

Sisällys

1 Katsaus vuoteen 2025.....	2
1.1 Pohjois-Savon aluetalous	4
1.2 Pohjois-Savon väestökehitys.....	4
1.3 Aluerakenne.....	5
2 Pohjois-Savon liiton toiminta.....	7
2.1 Toiminta-ajatus ja tehtävät	7
2.2 Luottamushenkilöhallinto	9
2.3 Liiton toimisto	9
3 Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2025 sekä taloussuunnitelma 2025–2027 päävastuualueittain.	11
3.1 Aluekehityksen päävastuualue.....	12
3.2 Alueidenkäytön päävastuualue	16
3.3 Hallinnon päävastuualue	20
4 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne	24
5 Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet	24
Käyttötalousosa/tulosityksiköittäin	27
Tuloslaskelmaosa/koko liitto	29
Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa	30
Jäsenkuntien maksuosuudet vuodelle 2025.....	31
Liite 1. Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet, talousarvio v. 2024	32

1 Katsaus vuoteen 2025

Maailmanlaajuiset kriisit, kuten Venäjän hyökkäyssota ja ilmastomuutoksen kiihtyminen, kaventavat tulevaisuushorisonttiamme. Kriisien keskellä megatrendit kuitenkin etenevät, ja niihin kytkeytyvien ratkaisujen aika on nyt. Pohjois-Savon maakunnan kehityksessä nämä megatrendit – luonnon kantokyvyn heikkeneminen, hyvinvoinnin haasteet, demokratian kamppailu, kilpailu digivallasta ja talouden perustan rakoilu – luovat kehystä, jonka puitteissa toimimme myös vuonna 2025.

Vuoden 2025 aluetalouden näkymät Pohjois-Savossa ovat haastavat, mutta samalla täynnä mahdollisuuksia. Maailmantalouden epävarmuus, energian ja materiaalien hintojen nousu sekä investointien viivästyminen heijastuvat myös maakuntamme talouteen. Vaikka teollisuuden liikevaihto on jatkanut laskuaan, näemme puhtaassa siirtymässä merkittävää potentiaalia. Kasvumahdollisuuksia on myös erityisesti terveysteknologiassa, kone- ja energiateollisuudessa sekä elintarviketeollisuudessa ja matkailussa.

Maakuntamme vastaa tähän tilanteeseen panostamalla uusiutuvan energian hankkeisiin ja kestäviin investointeihin. Vuoden 2025 painopisteinä ovat uusiutuvan energian tuotannon edistäminen ja puhtaan siirtymän mahdollistaminen. Maakunnan liiton koordinoimat hankkeet, kuten uusiutuvan energian master plan, ovat keskeisiä tulevaisuuden kestävä kasvun edistämiseksi. Uusien energiaratkaisujen lisäksi panostamme tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, joka tukee yritysten kilpailukykyä ja työllisyyttä. Näin varmistamme, että Pohjois-Savo voi jatkossakin tarjota elinvoimaisia työpaikkoja ja vahvistaa alueen vetovoimaa.

Aluesuunnittelun merkitys korostuu erityisesti ilmastomuutokseen sopeutumisessa ja kestävien elinympäristöjen luomisessa. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 etenee, ja vuonna 2025 toteutamme sen 2. vaiheen voimaantulon toimenpiteitä. Samalla jatkamme 3. vaihetta, joka keskittyy aurinkovoiman ja vetytalouden mahdollisuuksiin sekä alueellisesti merkittävän vähittäiskaupan kehittämiseen.

Keskeistä aluesuunnittelussa on energiamurroksen huomioiminen ja infrastruktuurin kehittäminen, mukaan lukien sähkönsiirtoyhteydet ja alueelliset liikennejärjestelmät. Tuulivoiman ja aurinkoenergian yhteisvaikutusten hallinta, samoin kuin biotalouden uudet avaukset, kuten lantakaasuvoimalat, ovat aluekehityksen painopisteitä. Aluesuunnittelussa teemme tiivistä yhteistyötä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa, varmistaen, että maakunnan elinvoima ja turvallisuus säilyvät pitkällä aikavälillä. Maakunnan saatavuuden varmistaminen ja huoltovarmuuden edistäminen on vaikuttamistyön ytimessä.

Vuosi 2025 on Pohjois-Savolle merkittävä vuosi Itä- ja Pohjois-Suomen puheenjohtajuuden näkökulmasta. Maakuntamme toimii keskeisessä roolissa alueellisen yhteistyön vahvistamisessa ja vaikuttamisessa kansallisiin sekä EU-tason politiikkalinjauksiin. Erityisesti keskitymme Itä- ja Pohjois-Suomen kontekstissa alue- ja rakennepolitiikan ja maatalousrahoituksen turvaamiseen sekä Itäisen Suomen ohjelman toimeenpanon edistämiseen.

Tammikuussa 2025 järjestämme Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokouksen, jossa luodaan suuntaviivat alueemme elinvoiman ja kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamiseksi.

Päivittäistä yhteistyötä syvennetään erityisesti elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja muiden määriteltyjen sidosryhmien kanssa tavoitteena turvata alueen elinkeinorakenteen uusiutuminen ja TKI-toiminnan vahvistaminen.

Pohjois-Savon liiton toiminnassa vuosi 2025 keskittyy entistä vahvemmin tiedolla johtamiseen ja viestinnän kehittämiseen. Laajennamme tiedolla johtamisen välineitä, jotta aluekehityksen ja aluesuunnittelun päätöksenteon pohjana on ajantasainen ja luotettava tieto. Tekoälyn hyödyntäminen osana tiedonhallintaa ja viestintää tuo uusia mahdollisuuksia parantaa päätöksenteon laatua ja tehokkuutta.

Hallinnon vastuulla on huomioida vuonna 2025 käytävät vaalit ja vastata uusien luottamushenkilöiden kouluttamisessa ja palautteen keräämisestä nykyisiltä luottamushenkilöiltä toiminnan kehittämiseksi.

Kuntatalouden haasteiden keskellä liitto tukee jäsenkuntiaan tuottamalla ajantasaista tietoa valtion-osuus- ja TE-uudistusten vaikutuksista.

Vuonna 2025 tulemme kohtaamaan niin haasteita kuin mahdollisuuksia, mutta yhdessä voimme varmistaa, että Pohjois-Savo pysyy vahvana ja kestäväenä maakuntana. Luottamus, yhteistyö ja ennakoiva vuorovaikutus ovat avaimet, joilla saavutamme asetetut tavoitteet ja viemme maakuntaamme kohti kestävää ja vaurasta tulevaisuutta.

Maakuntajohtaja
Tytti Määttä

1.1 Pohjois-Savon aluetalous

Alkuvuoden 2024 aluetalouden luvut Pohjois-Savossa osoittavat talouden epävarmuuden jatkuvan. Maailmanlaajuiset kriisit ja niistä seuraavat epävarmuustekijät eivät konkretisoituneet aluetalousluvuissa vielä vuonna 2022, mutta vuoden 2023 tiedot osoittivat jo selkeitä taantumisen merkkejä ja tämä tilanne on jatkunut alkuvuonna 2024. Haasteet energian hinnassa, kuluttajahinnoissa, materiaalien saatavuudessa, yritysten investointihalukkuudessa ja työvoiman saatavuudessa läpileikkaavat kaikkia aloja myös vuonna 2024.

Pohjois-Savon liikevaihto vuoden 2024 tammi-kesäkuussa jatkoi kolmen edellisen vuoden negatiivista kehitystä liikevaihdon muutoksen ollessa -3,7 %. Muutos ei kuitenkaan poikkeaa maan yleisestä talouskehityksestä, sillä koko maan tasolla liikevaihdon vuosimuutos oli myös -3,7 %. Liikevaihto laski Pohjois-Savossa enemmän lähes kaikilla toimialoilla verrattuna koko maan vastaavien toimialojen liikevaihdon muutokseen. Kaikista toimialoista vain yrityspalveluiden liikevaihto kasvoi maltilliset 0,5 %. Koko teollisuuden liikevaihdon muutos oli Pohjois-Savossa -11,7 %, mutta taustalla on huomioitava teollisuuden pääsääntöisesti voimakas kasvu vuosina 2021 ja 2022. Voimakkainta lasku oli metalliteollisuudessa, -14,6 %, kun vastaavasti koko maassa muutos oli -9,3 %. Myös metsä- ja puuteollisuuden hyvien kasvun vuosien jälkeen liikevaihto laski toimialalla toista vuotta peräkkäin, muutoksen ollessa Pohjois-Savossa -11,6 % ja koko maassa -5,2 %. Yhdistetyllä kaupan-, majoitus- ja ravitsemisalalla lasku oli kuitenkin Pohjois-Savossa vähäisempää (-1,0 %) kuin koko maan tasolla mitattuna (-2,6 %).

Viennin kehitys Pohjois-Savossa on ollut positiivista jo usean vuoden ajan lukuun ottamatta vuoden 2020 koronapandemian aiheuttamaa notkahdusta. Pohjois-Savossa viennin keskimääräinen vuosikasvu on ollut pitkällä aikavälillä myös suurempaa kuin koko maan tasolla. Alkuvuodesta 2024 vienti kuitenkin laski Pohjois-Savossa jo toista vuotta ollen -11,1 %, kun koko maassa muutos oli -7,1 %. Koko teollisuuden vienti laski Pohjois-Savossa -13,2 %, kun koko maassa laskua oli -9,7 %. Suurin viennin lasku oli metalliteollisuudessa, jossa muutos oli -14,5 % ja koko maassa -10,7 %. Koko maahan verrattuna vienti laski eniten metsä- ja puutuoteteollisuudessa, jossa Pohjois-Savossa laskua oli -11,8 %, kun koko maassa alan viennin lasku jäi -3,1 %:iin. Nyt vienti laski kaikilla Pohjois-Savon seuduilla Sisä-Savoa lukuun ottamatta, jossa kasvua oli 0,6 %. On kuitenkin huomioitava, että vuonna 2023 vienti Sisä-Savossa laski voimakkaasti -39,3 %. Kuopion seudulla viennin muutos oli -10,6 %, kun taas Varkaudessa ja Ylä-Savossa laskua oli noin -13 %.

1.2 Pohjois-Savon väestökehitys

Pohjois-Savossa oli vuoden 2023 lopussa 248 190 asukasta. Väkiluku kasvoi vuoden aikana 501 asukkaalla. Vuotta aiemmin väkiluku laski 674 asukkaalla. Pohjois-Savon kunnista väkiluku kasvoi Kuopiossa 1 427 asukkaalla (+1,2 %), Siilinjärvellä 58 asukkaalla (0,3 %), Joroisissa 50 asukkaalla (1,1 %), Keiteleellä 6 asukkaalla (0,3 %) ja Vesannolla yhdellä asukkaalla (0,1 %). Kuopion väkiluku oli vuoden lopussa 124 021 ja Siilinjärven 21 290. Iisalmen väkiluku laski 183 asukkaalla (-0,9 %) ja oli vuoden lopussa 20 618. Varkauden väkiluku laski 32 asukkaalla (-0,2 %) ja oli vuoden lopussa 19 727.

Vuonna 2023 väestömäärän käänsi kasvuun maahanmuutto. Pohjois-Savon nettomaahanmuutto oli 2 024 henkeä, kun se vuonna 2022 oli 892 ja vuonna 2021 581 henkeä. Kuntien välinen nettomuutto oli 16 henkeä miinuksella. Syntyneiden määrä laski 120 hengellä ja kuolleiden määrä 202 hengellä. Tämän seurauksena luonnollinen väestölisäys pieneni 82 hengellä ollen -1 501 henkeä.

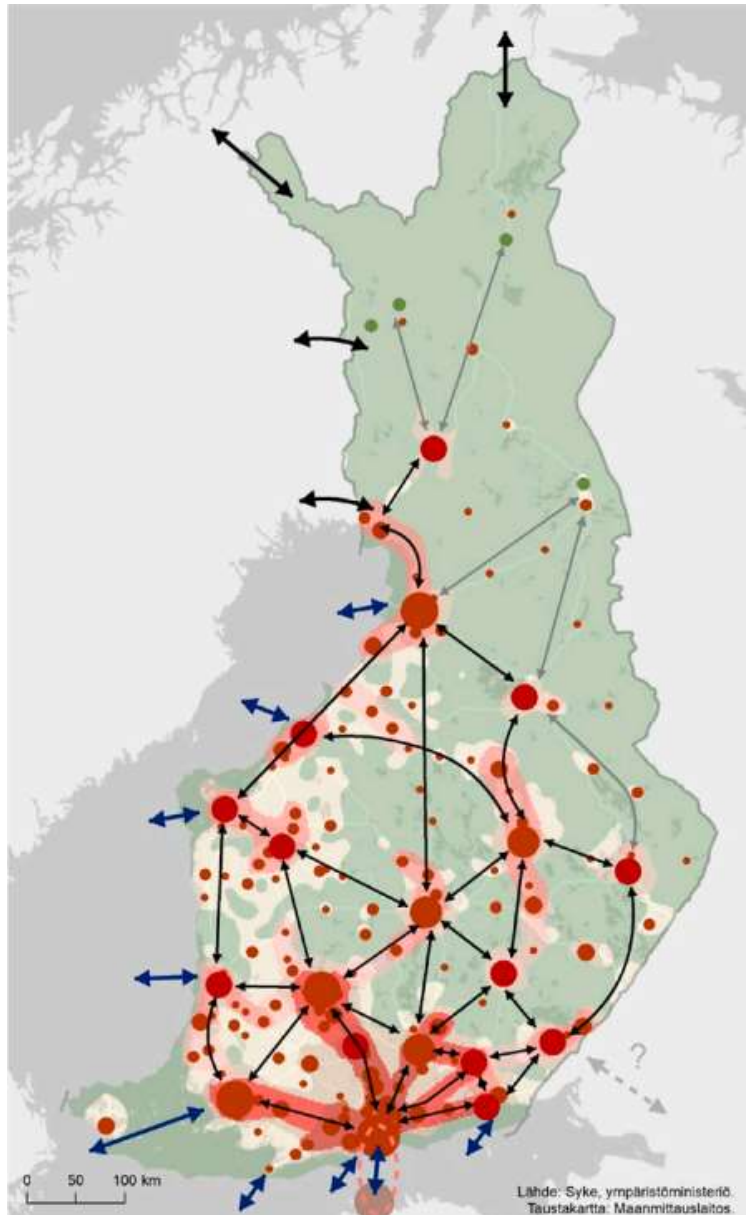
Tämän vuoden ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku kasvoi tammi-syyskuussa 472 asukkaalla. Vuonna 2023 väkiluvun kasvu oli tammi-syyskuun jaksolla 482 henkeä. Vuonna 2022 väestö pieneni 390 hengellä ja vuosina 2018–2021 laskua oli keskimäärin 485 henkeä.

1.3 Aluerakenne

Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus julkaisivat alueidenkäytön kehityskuvan 15.1.2024. Se tarjoaa tietoa alue- ja yhdyskuntarakenteen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Kehityskuva perustuu Alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdolliset tulevaisuudet -hankkeeseen (PERUSKENE), muuhun tutkimustoimintaan ja laajaan sidosryhmäyhteistyöhön. Kehityskuva sisältää alue- ja yhdyskuntarakenteen tilanne- ja tulevaisuuskuvan sekä kehittämiskuvan, johon on koottu alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen tarpeet.

Aluerakenteen kehittämiskuvassa Pohjois-Savoon on tunnistettu seutukaupunkien ja maakuntakeskuksen välinen kasvuvyöhyke, mutta ylimaakunnallisia yhteyksiä ei ole tunnistettu samalla tavalla (ks. kuva oikealla, lähde: SYKE, YM).

Maakunnan aluerakenteella tarkoitetaan maakunnan keskuksia, alueita ja väyliä, joilla on valtakunnallista tai maakunnallista merkitystä ympäristöön tai liikennejärjestelmään. Aluerakenne muodostuu asumisen, palveluiden, tuotannon ja työpaikkojen, vapaa-ajalueiden sekä liikenneväylien muodostamasta kokonaisuudesta. Pohjois-Savolle on leimallista kolmen kaupunkiseudun – Iisalmen, Kuopion ja Varkauden – muodostaman aluerakenne. Monissa maakunnissa aluerakenne perustuu yhteen keskustaajunki-seutuun tai kahden kaupunkiseudun kilpailevaan asetelmaan, mutta meillä aluerakenne on nauhamainen, kun kaksi vahvan teollisuuden seutukaupunkia asettuu keskustaajunki Kuopion etelä- ja pohjoispuolelle.

Pohjois-Savon aluerakenteen selkäranka on pohjois-etelä-suuntainen viitosvyöhyke eli vt5:n ja Savonradan muodostama liikenteellinen kokonaisuus. Sen varteen sijoittuu valtaosa maakunnan asukkaista. Samoin elin- keinoelämän keskittymät sijoittuvat pääosin viitosvyöhykkeen tuntumaan, vaikka merkittävää teollisuutta on myös eri puolilla, maakunnan reuna-alueillakin.

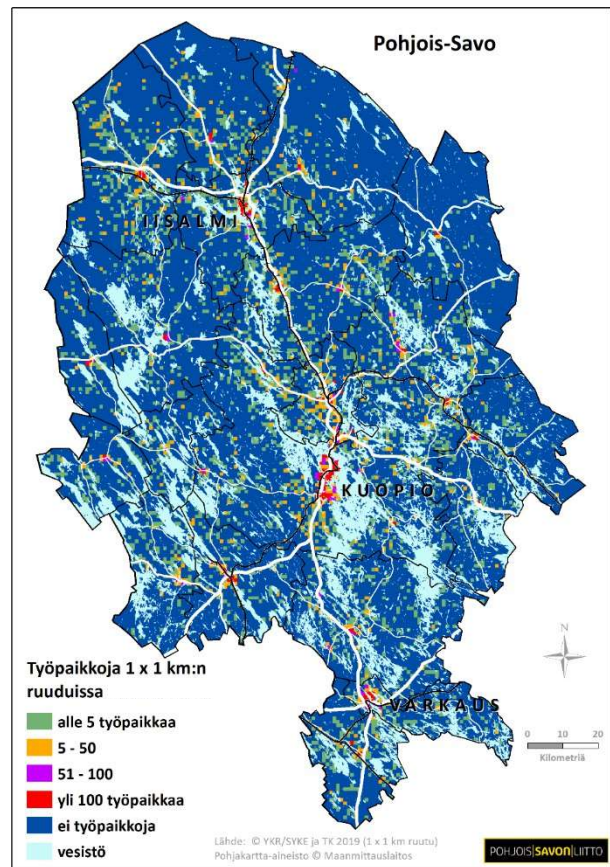
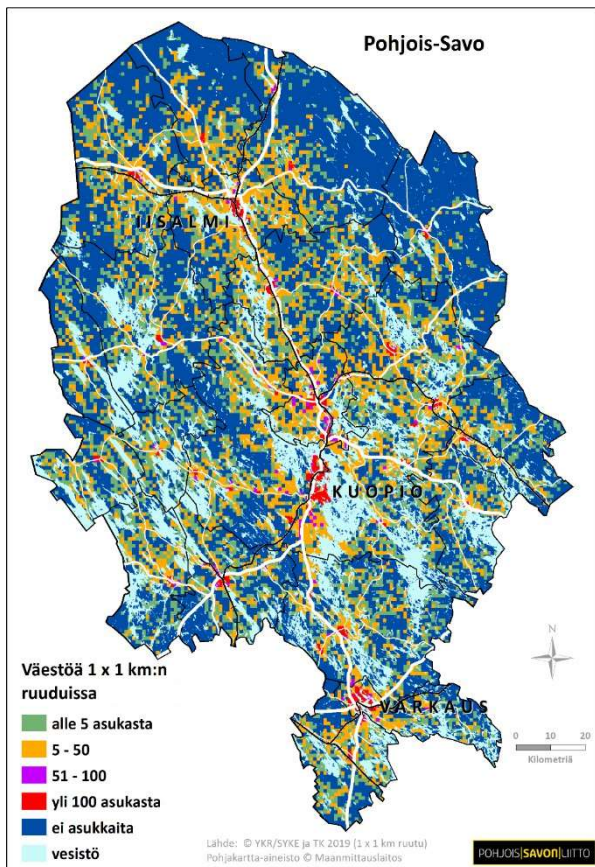
Viitoskäytävän varrelle sijoittuu myös maakunnan kolme suurinta työssäkäyntialueiden keskusta. Näitä täydentävät kantatien 88 varrella Vieremän ja kantatien 77 varrella Keiteleen työssäkäyntialueet. Viitosvyöhykkeen kanssa risteävät valtatiet 9 ja maakunnan eteläosassa valtatiet 23. Ne muodostavat valtakunnallisestikin merkittävän poikittaisliikenteen väylät. Maakunnan pohjoisosassa viitostie risteää valtatien 27 kanssa. Seututeiden ja yhdysteiden verkosto täydentää pääteiden muodostamaa verkostoa.

Pohjois-Savossa väestö sijoittuu laajalle alueelle pääasiassa vesistöjen ja keskeisimpien liikennereitien läheisyyteen. Asutus on perinteisesti keskittynyt vesistöjen rannoille. Harvaanasutuimpia alueita

on maakunnan pohjois-, koillis- ja itäosissa sekä Pielaveden, Tervon, Siilinjärven ja Kuopion välille jäävällä vedenjakaja-alueella. Tiheimmin asutut alueet ovat tyypillisesti kuntien ja kaupunkien keskuksia, mutta myös väkirikkaita kyliä.

Aluerakenteen kannalta merkittävää on se, millaisia ja minkä toimialan työpaikkoja maakunnassa on. Maakunnan työpaikoista suurin osa on joko palvelu- tai jalostustoimialoilla, keskeisimpinä toimialoina ja kehittämisen kärkinä kone- ja energiateknologia, puunjalostus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu sekä vesi ja biojalostus.

Pohjois-Savon eri osilla on erilaistuvia rooleja suhteessa väestönkasvuun, ikärakenteeseen, asuntotuotantoon ja elinkeinojen kehitykseen. Esimerkiksi kotieläintalouden sijoittumisen näkökulmasta maakunnan alue- rakenne näyttää hyvin erilaiselta kuin vaikkapa asukasmäärää, loma-asuntojen määrää tai uusien työpaikka- keskittymien sijaintia tarkasteltaessa.

2 Pohjois-Savon liiton toiminta

Meillä on tietoa. Meillä on taitoa. Teemme tekoja Pohjois-Savolle ja koko Suomelle.

Olemme aluekehittämisen kärkiosaaja. Laaja-alainen asiantuntemuksemme on valjastettu elinvoimaisen maakunnan hyväksi. Luomme verkostoyhteistyöllä, edunajolla ja ohjelmatyöllä näkyvää arvoa Pohjois-Savon kunnille, verkostokumppaneillemme ja ympäröivälle yhteiskunnalle.

Uskomme vakaasti yhteistyön voimaan. Yhdessä pystymme vastaamaan nykyisiin ja tulevaisuuden haasteisiin. Ei ole olemassa niin pientä asiaa, jota ei kannata tehdä yhteistyössä ja aktiivisessa vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa.

2.1 Toiminta-ajatus ja tehtävät

Pohjois-Savon liitto on kunnallisen itsehallinnon periaatteiden mukaan toimiva lakisääteinen kuntayhtymä.

Pohjois-Savon liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden elinolosuhteiden ja hyvinvoinnin kehittämiseksi jäsenkuntiensa yhteisenä edunvalvontaa-, kehittämis- ja suunnittelukuntayhtymänä.

Pohjois-Savon liiton tehtävänä on määritellä maakunnan kehittämisen tahtotila, suunnitella ja koordinoida maakunnan kehittämistä sekä edistää kansallisesti ja kansainvälisesti maakunnan etua.

Aluekehitysviranomaisena Pohjois-Savon liitto vastaa maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja maa- kuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laadinnasta ja toteutuksesta. Pohjois-Savon liitto huolehtii maa- kuntakaavoituksesta eli ylikunnallisesta yleispiirteisestä alueidenkäytön suunnittelusta. Pohjois-Savon liitto vastaa myös eri EU-ohjelmien ja kansallisten erityisohjelmien laadinnasta ja toteutuksesta.

Pohjois-Savoa kehitetään kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on, että Pohjois-Savon sekä laajemmin koko Itä-Suomen valtakunnallinen ja kansainvälinen asema vahvistuu niin aineellisissa kuin henkisissä voimavaroissa.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää maakunnan sisällä vahvaa yhtenäistä näkemystä ja tahtoa sekä määrätietoista yhteistyötä. Tavoitteena on myös, että yhä suurempi osa asioista suunnitellaan ja tehdään laajana itäsuomalaisena yhteistyönä.

Maakunnan kehitystä tukevat edunajamistehtävät edellyttävät laaja-alaista ja ennakoivaa yhteistyötä niin maakunnassa kuin maakunnan ulkopuolella. Edunajamistyöllä edistetään maakuntastrategian ja maakunta- ohjelman toimeenpanoa vaikuttamalla maakunnan kehittymisen kannalta keskeisiin alue-, elinkeino- ja liikennepoliittisiin linjauksiin ja päätöksiin. Pohjois-Savon liiton yhteistyötä ja edunajamista tukevat kukin pää- vastualue omalla alallaan. Liiton toimiston organisaatio on jaettu toiminta-ajatuksen ja tehtävien tehokasta ja taloudellista saavuttamista varten päävastuualueisiin seuraavasti:

- Aluekehittämisen päävastuualue
- Alueiden käytön päävastuualue
- Hallinnon päävastuualue

Pohjois-Savon liitto tekee vaikuttamistyössä tiivistä yhteistyötä alueen keskeisten taloudellisten ja poliittisten toimijoiden kanssa. Kumppaneita ovat mm. Poliittiset puolueet, talous- ja työmarkkinajärjestöt, koulutuksen järjestäjät sekä alueen kunnat, muut kuntayhtymät ja hyvinvointialue.

Pohjois-Savon liitto tekee maakunnallista yhteistyötä valtakunnallisella tasolla ja alueetasolla. Maakuntajohtajat tapaavat kerran kuussa ja toimialajohtajat hieman harvemmin keskustelemaan maakunnille yhteisistä asioista. Pohjois-Savon liitto osallistuu maakuntien yhteistyöhön vaikuttaakseen tavoitteidensa toteutumiseen ja yhteistyön tuloksiin. Valtakunnallisesti maakuntien yhteistoimintaa koordinoivat Suomen Kuntaliitto ja Työ- ja elinkeinoministeriö. Vuoden 2025 aikana valmistaudutaan myös yhteistyörakenteiden muutoksiin valtion aluehallinnossa.

EU:n ja globaalin tason yhteistyötä ja edunajamista tehdään itä- ja pohjoissuomalaisena yhteistyönä seitsemän maakunnan kesken, Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston apua hyödyntäen sekä Pohjois-Savon liiton omien suorien kontaktien avulla. Keskeinen yhteistyöfoorumi on myös Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden verkosto (NSPA), joka edistää alueen näkyvyyttä EU:n eri elimissä ja alueen erityishaasteiden huomioimista EU:n politiikkaohjelmissa. Pohjois-Savon liitto toimii Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston ohjausryhmän puheenjohtajana.

Itäsuomalaista yhteistyötä tehdään Savo-Karjalan vaalipiirissä sekä Itä-Suomen neuvottelukunnassa (Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu, Etelä-Savo ja Etelä-Karjala). Yhteistyön piiriin kuuluvat asiat, jotka ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyvät maakuntien ohjelmiin sekä koskevat pääosin koko yhteistoiminta-aluetta.

Savo-Karjalan vaalipiiri muodostuu Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnista. Yhteistyö valittujen kansanedustajien kanssa koskee kaikkia vaalipiiristä valittuja edustajia ja heidän tapaamisiaan järjestetään myös maakuntaliittojen yhteistyönä. Itä-Suomen neuvottelukunta tekee yhteistyötä myös Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kanssa molemmille alueille yhteisissä asioissa. Itäisen Suomen ohjelma ja sen vaatima yhteistyö koskee myös Kymenlaaksoa.

Pohjois-Savon liitto tekee myös kahdenvälistä yhteistyötä erityisesti naapurimaakuntien kanssa.

Pohjois-Savo toimii vuonna 2025 niin Itä- ja Pohjois-Suomen kuin Itä-Suomen neuvottelukuntien puheenjohtajamaakuntana. Liitto järjestää Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokouksen tammikuussa 2025 sekä sopimuksien mukaiset neuvottelukuntien kokoukset.

POHJOIS-SAVON LIITTO ON ALUEKEHITTÄMISEN KÄRKIOSAAJA

Maakunnan yhteisen tahdon ja verkostojen rakentaja

LAKI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA EUROOPAN UNIONIN ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN TOIMEENPANOSTA

Alueiden kestävä kehitys, kasvu ja kilpailukyky, asukkaiden hyvinvointi ja elinympäristön laatu

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNELAKI

Hyvä elinympäristö sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys

POHJOIS-SAVON
MAAKUNTA SUUNNITELMA
2040

MAAKUNTAOHJELMA
2022–2025

MAAKUNTAKAAVA
2040

MAAKUNNAN LIIKENNEJÄRJESTELMÄ-
SUUNNITELMA 2040

MAAKUNTAOHJELMAN
TOIMEENPANOSUUNNITELMA 2023–2024

MAAKUNTAKAAVAN SEURANTA JA
TOTEUTUMINEN

MAAKUNNAN LIIKENNEJÄRJESTELMÄ-
SUUNNITELMAN SEURANTA JA TOTEUTUMINEN

2.2 Luottamushenkilöhallinto

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön § 12 mukaisesti kuntayhtymän toimielimiä ovat kuntien edustajainkokous, maakuntavaltuusto, maakuntahallitus, maakuntahallituksen työjaosto ja tarkastuslautakunta. Pysyvät ja tilapäiset työryhmät valmistelevat maakuntahallitukselle kuuluvia asioita. Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) vastaa EU-ohjelmien toteuttamisesta Pohjois-Savossa. Pohjois-Savon liiton toimiston työtä johtaa maakuntajohtaja

2.3 Liiton toimisto

Pohjois-Savon liitossa työskentelee yhteensä 29 asiantuntijaa (tilanne 13.9.2024), joista 24 on vakinaista virka- tai työsuhteista henkilöä ja viisi määräaikaista. Määräaikaisista henkilöistä kolme työskentelee projekteissa. Säännöllisesti kerran kuussa kokoontuva johtoryhmä koostuu liiton viranhaltijoista ja päälliköistä sekä henkilöstön edustajasta. Lisäksi päävastuualueilla on omat säännölliset palaverinsa. Pääluottamusmiespalavereja järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa ja henkilöstöinfoja on säännöllisesti kaksi kertaa kuussa, toinen etänä maakuntahallituksen kokousinfona ja toinen toimistolla läsnäolotilaisuutena. Kaksi kertaa vuodessa on myös työpaikkakokous, joissa käsitellään ajankohtaisia asioita ja toiminnan kehittämistä koko toimiston väen voimin.

Pohjois-Savon liiton yhteistoimintaa ohjaa yhdenvertaisuus- ja työturvallisuuslaki sekä laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Liiton TYHY-toimikunta valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan (v.2021–2025) ja se koostuu työsuojelupäälliköstä ja -valtuutetusta sekä kahdesta varavaltuutetusta. TYHY-toimikunnan tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja mahdollistaa henkilöstön osallistaminen liiton turvallisuutta ja terveellisyyttä koskeviin asioihin.

Henkilöstön fyysistä ja psyykkistä työhyvinvointia edistetään työterveyshuollon työpaikkaselvitysten ja henkilöstösuunnitelman linjausten mukaisesti ja henkilöstöllä on käytössään monipuoliset henkilöstöetuudet omassa työssä jaksamisen ja työssä viihtymisen tukena. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on laadittu 2024–2025 ja hyväksytty maakuntahallituksessa kesäkuussa 2024. Kehityskeskustelut käydään päävastuualueen esihenkilön kanssa vuosittain ja keskusteluissa esille nousseiden yksilöllisten ammatillisten kehittämistarpeiden mukaisesti työnantaja kannustaa ja mahdollistaa työntekijöiden jatko- ja täydennyskouluttautumisen ja ammatillisen osaamisen kehittämisen tasapuolisesti kaikille.

Työjaosto

Hallintosäännön § 13 mukaisesti maakuntahallitus päättää työjaoston jäsenten lukumäärästä ja valitsee työjaoston jäsenet toimikaudekseen. Maakuntahallituksen puheenjohtaja on työjaoston puheenjohtaja. Työjaoston tehtäviin kuuluu kiireellisten asioiden valmistelu, henkilöstö- asioiden valmistelu ja käsitteleminen sekä tarvittaessa neuvottelujen käyminen henkilöstöjärjestöjen kanssa.

POHJOIS-SAVON LIITTO

maakuntajohtaja Tytti Määttä

Aluekehityksen päävastuualue

aluekehitysohjaaja Satu Vehreävesa

hallintosihteeri Tuulikki Huttunen
aluekehityssuunnittelija Maarit Intke
ennakointiasiantuntija Teemu Juntunen
ohjelmapäällikkö Soile Juuti
tietopalveluasiantuntija Pekka Lindgren
aluekehityssuunnittelija
Janna Merenniemi
rahoitusasiantuntija Juha Minkkinen
rahoitusasiantuntija Kari Tarkiainen
aluekehityssuunnittelija Merja Sihvola
aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö
erityisasiantuntija Sari Lappi

Hallinnon päävastuualue

vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen

johdon assistentti Noora Ritvanen
taloussuunnittelija Piia Kohonen
hallinnon suunnittelija Anu Huusko
yhteyspäällikkö Ossi Martikainen
viestintäsuunnittelija Jari Sihvonon
maksatusasiantuntija Tuomo Tossavainen
maksatusasiantuntija Harri Vilkki
palvelutyöntekijä Pia Meriläinen

Alueidenkäytön päävastuualue

suunnittelujohtaja Annaelina Isola

maakuntainsinööri Patrick Hublin
maakuntasuunnittelija
Mikko Rummukainen
maakuntasuunnittelija Päivi Silsten

Projektihenkilöstö

projektipäällikkö Timo Malkoc, Ennakoinnin integraatio Pohjois-Savossa (EIPS) -hanke
hankepäällikkö Harriet Lonka, Kokonaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa -hanke
hankeassistentti Sari Murtonen, Kokonaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa -hanke

3 Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2025 sekä taloussuunnitelma 2025–2027 päävastuualueittain

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön § 46 mukaisesti maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa toiminta- tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot. Maakuntahallitus hyväksyy talousarvioon perustuvat käytösuunnitelmat. Taloussuunnitelma on keskeinen liiton toiminnan johtamisväline. Siinä määritellään liiton toiminnan tavoitteet, tehtävät ja resurssit. Talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä taloussuunnitelma toteuttavat Pohjois-Savon liiton strategiaa.

Pohjois-Savon liiton strategia, painopisteet ja läpileikkaavat teemat

Strategisista painopisteistä johdetaan tavoitteet jokaisella talousarviovuodelle. Vuosittain määriteltyjen tavoitteiden pohjalta laaditaan talousarviovuodelle toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan asteikolla 0–5.

Tavoite toteutui: tavoite saavutettiin tai saavuttamatta jääneiden tulosten osuus oli vähäinen ja epäolennainen	☒ ☒ ☒ ☒ ☒
Tavoite toteutui osittain: vähintään puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin	☒ ☒ ☒ ☐ ☐
Tavoite ei toteutunut: tavoite ei toteutunut, tai vain alle puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin	☒ ☐ ☐ ☐ ☐
Tavoitetta ei voida arvioida: esim. mittaustulokset valmis- tuvat myöhemmin tai tavoite on epäselvä	☐ ☐ ☐ ☐ ☐

3.1 Aluekehityksen päävastuualue

Tavoitteena kilpailukyinen ja vetovoimainen maakunta sekä hyvinvoiva väestö

Aluekehityksen päävastuualue vastaa alueiden kehittämislain mukaisesti aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta maakunnassa. Tähän sisältyvät mm. maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman laadinta sekä ohjelmien toimeenpano maakunnassa (painopistevalinnat, tuen kohdentaminen ja myöntäminen, ohjelmien toteutus ja seuranta sekä alueellisen kehityksen seuranta). Kehittämistoimintaa tukevat maakunnan kehitykseen vaikuttavien tekijöiden sekä koulutustarpeiden ennakointi ja maakunnan kansainvälistymisen tukeminen, mm. EU:n erillisohjelmia hyödyntämällä, samoin kuin kansallinen ja kansainvälinen edunajaminen.

Aluekehittämisessä huomioidaan toimintaympäristön muutokseen perustuva uudistumisen tarve. Tämä sisältää maakunnan kehitykseen laajasti vaikuttavien kansallisten ja kansainvälisten politiikkaohjelmien, kuten vihreän siirtymän ja kokonaisturvallisuuden, kehityspotentiaalin huomioimisen Pohjois-Savon kehittämisen painopistevalinnoissa. Elinkeinopoliittisten kärkealojen ajantasaisuutta tarkastellaan suhteessa meneillään oleviin muutoksiin. Keskeinen avaus Pohjois-Savon painopistevalintojen uudistamisessa, ja samalla vastaus Euroopan muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, on kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden nostaminen läpileikkaavaksi kehittämisteemaksi.

Aluekehityksen kannalta tärkeimmät teemat vuonna 2025 ovat:

- Maakunnan pitkän aikavälin suunnitelman, maakuntasuunnitelman vuoteen 2040 sekä sitä täsmentävän maakuntaohjelman 2026–2029 laadinta
- Uusiutuvan energian tuotannon ja käytön sekä muiden vihreän siirtymän investointien edistäminen maakunnassa
- Teollisten ja muiden investointien edistäminen
- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan lisääminen maakunnassa tukemaan yritysten kasvua ja kilpailukykyä
- EU:n tuleviin politiikkalinjauksiin vaikuttaminen, etenkin koheesio- sekä maa- ja metsätalouspolitiikan osalta
- Itä-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueiden aluerakennepolitiikan ohjelman toimeenpanon koordinointi Pohjois-Savon liiton puheenjohtajuusvuotena

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025

Edistetään maakunnan kasvua, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta maakuntasuunnitelman ja -ohjelman linjausten mukaisesti

- Johdetaan Pohjois-Savon *maakuntasuunnitelman 2040* ja *maakuntaohjelman 2026–2029* valmistelua sitouttavana ja laajamittaisena prosessina.
 - Toteutetaan kehittäjäverkoston, innovaatioekosysteemien, yritys-, kunta- ja muiden sidosryhmien haastattelut ja työpajat
 - Toteutetaan lain edellyttämä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi
 - Maakuntahallituksen käsittely maakuntasuunnitelman ja -ohjelman strategisista valinnoista.
 - Ympäristövaikutustenarvioinnin ja luonnoksen nähtävillä olo, lausuntoaika
 - Maakuntavaltuuston ja -hallituksen sekä maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) seminaari kehittämislinjauksista ja tavoitteista lausunnolla olleeseen luonnokseen perustuen
 - Maakuntahallitus hyväksyy luonnoksen ja sen SOVA-arvioinnin lokakuussa
 - Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntasuunnitelman ja -ohjelman sekä ympäristöselostuksen marraskuussa

- Päivitetään maakuntaohjelman *toimeenpanosuunnitelma (TOPSU)* vuosille 2025–2026 vastaamaan uuden maakuntaohjelman linjauksia.
- Seurataan läpi vuoden tuen kohdistumista maakuntaohjelman ja alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman (AURA) painopisteisiin.
- Tuetaan maakunnan elinkeinopoliittisten kärkialojen (älykäs erikoistuminen) kehitystä sekä klusterirakenteen uudistumista sekä edistetään uusia elinkeinopoliittisia avauksia.
- Aktivoidaan Pohjois-Savon kuntia, oppilaitoksia, elinkeinoelämää ja muita tahoja kehittämistyössä viestimällä maakunnan strategisista tavoitteista ja rahoitusmahdollisuuksista.
- Koordinoidaan maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) ja sihteeristön toimintaa osana maakunnallista EU-ohjelman toteutusta sekä yhteensovittamista muiden rahoitusvälineiden kanssa.
- Edistetään Pohjois-Savon kulttuurin ja luovien alojen strategioiden toteutusta yhdessä kumppaneiden kanssa ja koordinoidaan maakunnallista verkostoa. Osallistutaan Itä-Suomen kulttuuriyhteistyöhön.

Kohdennetaan rahoitusta maakunnan suunnitelmien ja ohjelmien mukaisesti

- Edistetään maakunnan kehitystä, kilpailukykyä ja työllisyyttä sekä vetovoimaa myöntämällä tukea vaikuttaville kehittämis- ja investointihankkeille
- Toteutetaan Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) hakuja ja viestitään niistä laajasti eri välineitä hyödyntäen maakunnallisille toimijoille.
- Viestitään käytettävissä olevasta kansallisesta hankerahoituksesta eri välineitä hyödyntäen maakunnan kehittäjille
- Myönnetään tukea käytettävissä olevista kansallisista rahoituksista sekä EAKR- ja JTF- rahoituksista maakuntaohjelman mukaisesti
- Hoidetaan EU-ohjelmakauden 2014–2020 sulkemiseen liittyvät tehtävät

Edistetään maakunnan kilpailukykyä vahvistavia kansallisia ja kansainvälisiä kehittämishankkeita

- Vahvistetaan ylimaakunnallisia ja kansainvälisiä kumppanuuksia toteuttamalla Itä- ja Pohjois-Suomen älykkään erikoistumisen strategiaa ja edistämällä alueen toimijoiden osallistumista älykkään erikoistumisen kansallisiin ja kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin.
- Edistetään klustereiden ja ekosysteemien kansainvälistä verkottumista.
- Viestitään kansainvälisistä rahoitusmahdollisuuksista maakunnan kehittäjille sekä tuetaan kuntia niiden kansainvälisessä verkottumisessa ja kehittämistyössä.

Osaamisen kehittäminen, TKI-toiminnan vahvistaminen ja maakunnallinen ennakointi

- Koulutus- ja työvoimatarpeen ennakkoinnilla tuetaan maakunnan kilpailukykyä ja työvoiman saatavuutta. Tilastotuotannolla ja ennakkoinnilla tuetaan myös maakunnan edunajamista.
- Kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden sisältöjä korostetaan TKI-toiminnan edistämisyssä ja ennakointityössä.
- Ylläpidetään koko maakuntaa palvelevaa ennakointi- ja tilastopalvelusivustoa (Foresavo), jota kehitetään tarpeen mukaan.
- Vastataan sidosryhmien tilasto- ja tietopyyntöihin
- Laaditaan aluetaloustarkastukset sekä tarvittaessa teemakohtaisia kehittämisohjelmia.

Sidosryhmäyhteistyön edistäminen ja vaikuttamistyö

- Vaikutetaan kansallisiin ja EU-tason politiikkalinjauksiin maakunnallisesti, ylimaakunnallisesti ja EU-tasolla (mm. koheesiopolitiikka sekä metsä- ja maatalouspolitiikka): Itä- ja Pohjois-Suomi-yhteistyö (IP-alue), Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden yhteistyö (NSPA), suorat yhteydet maan hallitukseen, virastoihin ja EU-toimielimiin (komissio, neuvoston sihteeristö, Euroopan parlamentti, Alueiden komitea), aluepolitiikasta päättäviin elimiin ja työryhmiin.
- Vahvistetaan ylimaakunnallista ja kansainvälistä yhteistyötä alueiden kehittämisessä hyödyntämällä olemassa olevia sekä kumppaneiden verkostoja
- Yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa vaikutetaan alueen koulutustarjontaan, mm. tukemalla Itä-Suomen yliopiston DI-koulutuksen vakiinnuttamista sekä edistämällä korkeakoulujen aloitus- paikkojen säilymistä ja edistämällä toisen asteen ammatillisen koulutuksen englanninkielisiä tutkinnonanto-oikeuksia ja koulutuksen rahoitusta.
- Edistetään Itäisen Suomen ohjelman mukaisia toimenpiteitä maakunnallisesti sekä ylimaakunnallisena yhteistyönä vaikuttamalla Suomen hallituksen keskeisiin ministereihin Itäisen Suomen ohjelman toimeenpanon ja rahoituksen varmistamiseksi.

Arvio suunnittelukauden 2025–2027 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Maailmantalouden ja geopolitiittinen tilanne ovat vaikuttaneet myös Pohjois-Savon aluetalouteen kielteisesti, ja yritysten liikevaihto on laskenut parin edellisen vuoden hyvän kehityksen jälkeen. Samoin työttömien ja lomautettujen määrä on kasvanut edellisiin vuosiin verrattuna. Maakunnan hyvää kehitystä ja elinkeinoelämän kilpailukykyä on pyritty tukemaan kohdentamalla Pohjois-Savon liiton ja ELY-keskuksen myönnössä oleva rahoitusta vaikuttavasti, maakunnallisesti yhteisesti linjattuihin kehittämiskohteisiin maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. myönteistä on se, että Kuopion kauppakamarin selvityksen mukaisesti maakunnan investointipotentiaali on 13.1 mrd.€.

Geopolitiikka vaikuttaa Suomen ja Pohjois-Savon kehitysnäkymiin maailmantalouden muutoksen kautta. Venäjän laajamittainen hyökkäyssota Ukrainassa ja sen seurauksena toimeenpantu pakotepolitiikka ovat vaikuttaneet ennen kaikkea energian hintaan ja sen kautta kustannustasoon. Kauaskantoisemmat vaikutukset liittyvät energiamurroksen suuntaan ja sisältöön, mikä fossiilisten polttoaineiden kallistumisen myötä on antanut osittain lisäpontta siirtymälle uusiutuviin energialähteisiin ja polttoon perustumattomaan energiateknologiaan. Tilanne ei ole muuttunut edellisestä vuodesta, ja tukea tarvitaan edelleen elinkeinoelämän uudistumiseen ja kasvuun ja sitä kautta työllisyyden parantamiseen.

- Riskinä tunnistetaan se, että kehittämistoimenpiteet eivät yhteisistä linjauksista huolimatta kohdistu vaikuttavimpiin toimenpiteisiin tai maailmantalouden epävarmuus vähentää yritysten kehittämis- ja investointihalukkuutta.
- Geopoliittisista syistä riskinä nähdään edelleen kansainvälisten mm. matkailijoiden ja investoijien rohkeus tulla ja investoida maakuntaan.

Vuoden 2025 aikana laadittavissa maakuntasuunnitelmassa 2024 sekä maakuntaohjelmassa 2026–2029 tullaan huomioimaan Pohjois-Savon aluetalouden uudistumisen tarve. Tässä avainasemassa on uusiutuvan energian saatavuus kilpailukykyiseen hintaan, alueellisten arvoketjujen vahvistaminen ja teollisen tuotannon arvonlisän nostaminen. Samoin tärkeä on kyky hyödyntää digitalisaation tarjoamia välineitä, jolla osaltaan voidaan vaikuttaa alueen kehitysmahdollisuuksia rajoittavaan osaajapulaan. Uusiutuvan energian investointinäköymät ovat hyvät. Investointien toteutumisessa tärkeä seikka on infatarpeista huolehtiminen ja tähän liittyvä kyky osoittaa alueen soveltuvuus ja valmius investoinneille.

Edellä mainituilla toimilla voidaan saavuttaa uskottava julkinen kuva Pohjois-Savosta kehittyvänä alue-taloutena ja vakaana investointiympäristönä.

EU-kausi 2021–2027. Pohjois-Savon liitolla on myönnettävänä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) varoja. Tukea tulee kohdentaa siten, että rahoitettavilla hankkeilla voidaan synnyttää uutta yritystoimintaa, tukea olemassa olevien yritysten kilpailukykyä ja sitä myöten parantaa maakunnan väestön työllisyyttä. Onnitumalla näissä toimenpiteissä voidaan maailmantalouteen kytkeytyvää epävarmuutta ja kielteisiä vaikutuksia ehkäistä. Edelleen tarvitaan hankeaktivointia, jolla pyritään varmistamaan tukien vaikuttava ja tarkoituksenmukainen käyttö.

- EU-kauden osalta riskejä sisältyy erityisesti EURA2021:n tekniseen toimivuuteen, järjestelmäoh-jelmiin, jotka voivat hidastaa päätös-, maksatus- ja hankkeiden toteutusprosesseja.

Kansallisen ja kansainvälisen vahvuuden ja näkyvyyden lisäämiseksi tiivistetään osaamisalakohtaista yhteis- työtä muiden, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen, maakuntien kanssa. Lisäksi suunnataan paino-pistettä entistä enemmän kansainvälisten rahoituslähteiden sekä uusien rahoitusinstrumenttien hyö-dyntämiseen. Tämän tukemiseksi edistetään toimijoiden kansainvälistä verkottumista maakunnan ke-hittämisen kärkialoilla. Liiton omien resurssien rajallisuuden vuoksi pyritään hyödyntämään Itä- ja Poh-jois-Suomen Brysselin toimiston palveluja aiempaa enemmän.

Tehtävien eriyttäminen EU-säädösten mukaisesti. Laaditulla EU-kauden hallinto- ja valvontajärjestel-män kuvauksella varmistetaan tehtävien riittävä eriyttäminen ja tehtävien asianmukainen hoito.

Vuosi 2025 tulee olemaan ratkaiseva vuosi Euroopan unionin tulevien linjausten osalta, millaisia toi-menpiteitä ja millainen rahoitus kohdennetaan eri politiikkalinjauksille. Pohjois-Savon kannalta on tär-keää varmistaa nykyisen kaltaisen koheesiopolitiikan jatkuminen. Samoin tärkeitä ovat maa- ja metsä-talouspoliittiset linjaukset. Aluerakennepoliitiikan tukien kriteereinä on tärkeää säilyttää yleinen harvan asutuksen kriteeri sekä Suomen liittymissopimuksen mukainen harvan asutuksen erityiskriteeri, ns. NSPA-tuki.

- Uhkana voi olla EU:n eri politiikkalohkojen painoarvon muuttuminen sekä koheesiopoliittisten tukien uudet allokaatiokriteerit.
- Tilastopalvelun ja ennakkoinnin kannalta riskejä ovat esimerkiksi tilaston tuottajien mahdolliset päätökset heikentävät omia palvelupakettejaan (ml. hintojen nosto). Ennakointityössä riskinä on lisäksi, että ennakkoinnin yhteensovittaminen muiden toimijoiden kanssa ei onnistu, mikä heiken-tää ennakkoinnin laatua ja vaikuttavuutta.

3.2 Alueidenkäytön päävastuualue

Tavoitteena elinvoimainen, turvallinen, viihtyisä sekä hyvin saavutettavissa oleva Pohjois-Savo

Alueidenkäytön päävastuualue vastaa maankäyttö- ja rakennuslaissa (tuleva alueidenkäyttölaki) sekä nk. aluekehityslaisissa maakunnan liitoille annetuista tehtävistä, kuten maakuntakaavoituksesta ja maakunnan liikennejärjestelmäsunnittelun yhteistyön johtamisesta sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisen edistämisestä. Toteutamme tehtäviämme laajalla yhteistyöllä verkostojemme kanssa. Kuntien ja sidosryhmien edustajien muodostama aluerakennetyöryhmä toimii maakuntakaavoituksen ohjausryhmänä. Liikennejärjestelmätyöryhmä toteuttaa ja seuraa liikennejärjestelmätyön edistymistä.

Alueidenkäytön päävastuualue valmistelee lausunnot kuntakaavoihin sekä maankäyttöä, liikennejärjestelmää ja ympäristöä koskevaan lainsäädäntöön, suunnitelmiin ja strategioihin. Kerromme vuosittain maa- kuntakaavoituskatsauksessa suunnitelmien etenemisestä sekä aluesuunnittelun ajankohtaisista ilmiöistä, joita seuraamme. Näiden tehtävien kautta edistämme Pohjois-Savon menestymisen mahdollisuuksia - elinvoimaa, turvallisuutta, viihtyisyyttä ja saavutettavuutta - kestävästi nyt ja pitkällä aikavälillä.

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaihe tulee voimaan
➤ Voimaantuloon liittyvät toimenpiteet, valmiin kaava-aineiston digitaalinen julkaisu ja painatus. ➤ Mahdollisiin valituksiin liittyvät toimenpiteet. ➤ Kaavaprosessin jälkiarviointi. Kokonaismaakuntakaavan laatiminen kahdessa vaiheessa sekä luonnosvaiheen vaihtoehtojen laatiminen oli suuri ponnistus. Analysoidaan ja dokumentoidaan kaavaprosessin anti. ➤ Linjataan aikaisempaa yleispiirteisemmän ja strategisemmän kokonaismaakuntakaavan (Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. ja 2. vaihe yhdessä) vaikutukset kuntakaavojen lausuntokäytäntöihin. Muutos keskustellaan yhdessä kuntien kanssa (aluerakennetyöryhmä ja kuntatapaamiset).
Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaihe saadaan valmiiksi
➤ Kaavaluonnoksen valmistelu tiiviissä vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa alkuvuodesta. Monikanavainen viestintä jatkuu. ➤ Kaavaluonnos asetetaan nähtäville. Luonnosvaiheen kuulemisessa saadun palautteen käsittely ja vastineiden laatiminen. ➤ Kaavaehdotus valmistellaan viranomaisehdotusvaiheen kautta nähtäville syyskaudella. ➤ Uudet luottamishenkilöt perehdytetään maakuntakaavaprosessiin. ➤ Hyväksymiskäsittelyt loppuvuodesta.
Maakuntakaavoitustarpeiden tunnistaminen
➤ Ajankohtaisten teemojen seuranta ja maakuntakaavoitustarpeiden tunnistaminen. ➤ Siilinjärven kunnan Yara-yleiskaavan käynnistymisen seuranta ja maakuntakaavatarpeen sekä suunnitteluajankohdan hahmottaminen.

Varaudutaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmään siirtymiseen

- Rakennetun ympäristön Ryhti-tietojärjestelmään (RYTJ) siirtymiseen varautuminen aloitetaan. Lain mukaan maakuntakaavoja koskee siirtyminen 1.1.2029 mennessä. Teknisesti vaativa ja kustannuksia aiheuttava siirtyminen vaatii aikataulutuksen. Siirtymisellä on vaikutuksia maakuntakaavoituksen kustannusten nousuun ja kaavaprosessien hidastumiseen (=aineistojen siirto tietojärjestelmään).
- Siirtymän aikataulun suunnittelu ja prosessin käynnistäminen. Siirtyminen vaatii ohjelmistojen hankintatarpeen määrittelyä ja henkilöstön koulutustarpeiden määrittelyä.
- Ilmaisiin koulutuksiin osallistutaan vuoden 2025 aikana ja hyödynnetään DigiFinlandin asiantuntijapalveluja.

Liikennejärjestelmän kehittämiseen vaikutetaan monipuolisesti

- Vaikuttamisen tueksi laaditaan teemakohtaisia viestintäaineistoja alueellisessa yhteistyössä (Itä- Suomen neuvottelukunta) ja omana työnä. 2025 on tunnistettava ne keskeiset kohteet, joita esitetään esimerkiksi hallitusohjelman teemojen ja elinkeinopoliittisen varauksen rahoituksenkohteiksi. Perusteluviestinnässä painotetaan Itä-Suomen erityispiirteitä sekä liikennejärjestelmän toimintavarmuutta ja kehittämistarpeita.

Valtakunnallisessa vaikuttamisessa keskitytään suuriin ajankohtaisiin aiheisiin

- Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintaan, Väyläverkon investointiohjelmaan, Väyläviraston suunnitteluohjelmaan ja liikennejärjestelmän strategiseen tilannekuvaan vaikuttaminen Itä-Suomen neuvottelukunnan maakuntien yhteistyönä. Valtakunnallisen vaikuttamisen yhtenä painopisteenä on Itä-Suomen rataliikenteen (ml. poikittaisradat) kehittäminen.
- Liikenne 12-vaikuttaminen on keskeistä myös liikennehankkeiden epäselvän rahoitusmenettelyn (Väyläviraston normaali valmistelu vs. Hallitusohjelman investointipaketti) selkeyttämiseksi. Tavoite on varmistaa v. 2025, että investointipaketissa mainitut Pohjois-Savoon kohdistuvat toimet (Savon rata ja VT 5 Leppävirta-Kuopio) voidaan toteuttaa.
- Alueidenkäyttölain valmisteluun vaikuttaminen. Hallitusohjelmaan on kirjattu alueidenkäyttölain valmistelu, jossa tavoitteena on keventää maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta ja oikeusvaikutteisuutta osana maankäytön suunnittelujärjestelmää. Lain valmisteluun osallistutaan erityisesti maakuntien liittojen yhteistyön kautta.
- Liitto osallistuu asiantuntijana Kuopion seudun ja valtion MAL-sopimuksen (vuosille 2024–2035) toimeenpanoon vaikuttamalla kaupunkiseudulle tärkeiden tavoitteiden ja hankkeiden toteutumiseen etupainotteisesti.

Ylimaakunnallinen kehittäminen jatkuu ja syvenee

- Vuoden 2024 toukokuussa päättyneessä Viitoskäytävähankkeessa rakennetun toiminnallisen verkostoyhteistyön vakiinnuttaminen ja integrointi jatkuu osana liiton toimintaa. Ylimaakunnallisen yhteistyön laajentaminen ja vahvistaminen. Jatkohankkeen suunnitelma valmistellaan rahoitushakukuntoon alkuvuodesta 2025.

Arvio suunnittelukauden 2025–2027 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Energiamurros erilaisine ulottuvuuksineen näkyy alueidenkäytön suunnittelussa voimassa ja vireillä olevissa maakuntakaavoissa sekä suunnittelukentällä yleisesti. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumiseen kysymykset kytkeytyvät huoleen luonnon monimuotoisuudesta.

- Riskinä tunnistetaan aihepiirin politisoituminen ja sen vaikutukset esimerkiksi maakuntakaavojen valmistumiselle ja voimaantulolle.

Pyrimme edelleen edistämään päästöttömien energiamuotojen sosiaalista hyväksyttävyyttä kokonais-suunnittelun, avoimen tiedottamisen ja luotettavien selvitysten kautta. Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia seurataan aktiivisesti, sillä maakuntakaavoja laadittaessa vaikutusten yksityiskohtainen selvittäminen on vaikeaa. Sähkönsiirtoyhteyksien kehittämistä seurataan ja eri tuulivoima-alueiden liityntäjohtojen yhteissuunnittelua edistetään maakuntakaavamääräysten mukaisesti.

Aurinkovoimalahankkeita viriää lähitulevaisuudessa nykyisten pilottihankkeiden perässä. Valtakunnallisesti yhteneviin käytäntöihin pyrkiminen aurinkoenergiahankkeiden luvittamisessa vaatii myös meiltä tilanteen seuranta ja käytäntöihin vaikuttamista. Biotalous ja esim. lantakaasuvoimaloiden rakentaminen etenee Pohjois-Savossa ja niihin liittyvät alueidenkäytön kysymykset tarvitsevat maakunnallista tarkastelua. Kehittämissyhtiöiden hanke maakunnallisesta vihreän energian master planista kokoa yhteen potentiaalimme, myös tulevaisuuden investointipotentiaalin ja linjaa tarpeitamme esim. alueidenkäytön suunnittelulle, sähkönsiirtoverkostotarpeille ja uudelle infrastruktuurille.

- Riskinä tunnistetaan toisaalta keskustelun polarisoituminen energiakysymyksissä ja toisaalta hankkeiden, viivästymisien, keskeytymisten ja toteutumattomuuden aiheuttamat investointivaikutukset maakuntaan.

Pohjois-Savon maakuntakaavatyötä jatketaan vuoden 2025 aikana toisen vaiheen voimaantuloon liittyvillä toimenpiteillä. Kaavasta ennakoitua tehtävän valituksia hallinto-oikeuteen kuten naapurimaakuntien tuulivoimakaavoistakin on tehty. Kaava pyritään saamaan voimaan valituksista huolimatta. Kaavatyö jatkuu Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheessa, jossa ratkaistaan aurinkovoiman ohjaukseen ja vetytalouteen liittyviä kysymyksiä. Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan maakuntakaavamerkintöihin liittyy myös tarve uudelleen tarkastelulle. Kaavatyö pyritään saamaan valmiiksi nopealla aikataululla.

- Riskinä tunnistetaan kolmannen vaihekaavan nopeaan aikataulutarpeeseen liittyvät epävarmuudet. Uudet, ennakoimattomat selvitystarpeet viiväyttäisivät kaavatyötä. Viivästys heijastuisi kuntakaavoitukseen ja sitä kautta suoraan elinkeinoelämän kehittymiseen.

Vuosina 2025–2027 valmistellaan siirtymistä valtakunnalliseen rakennetun ympäristön Ryhti-tietojärjestelmään.

- Riskinä tunnistetaan tietojärjestelmän rakentamiseen liittyvät epävarmuudet, tarvittavat uudet ohjelmistot, niiden kustannusvaikutus ja vaikutus henkilöstön kouluttamiseen. Mahdollisena riskinä tunnistetaan myös maakuntakaavaprosessin hidastuminen tietojärjestelmään tarvittavan tiedonsiirron viessä aikaa kaikissa niissä kaavavaiheissa, joissa tuotetaan nähtäville asetettava aineistoa.

Vuosina 2025–2027 edistetään edelleen **Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040:n** tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista. Suunnitelman toimeenpanosta ja toteutumisen seurannasta vastaa Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä.

- Liikennehoiduksen vähäisyys niin perusväylänpitoon kuin väyläinfran kehittämiseen sekä korjausvelan kasvu heikentävät maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Maakunnan liikennejärjestelmän toimintavarmuuden kehityssuunta on heikkenevä.

Viitoskäytävähankkeen käynnistämisen verkostotoiminnan integroiminen ja vakiinnuttaminen niin meidän kuin verkostokumppanien toimintaan ajoittuu myös vuosille 2025–2027

- Riskinä tunnistetaan Viitoskäytävähankkeen aloittaman toiminnan jatkamiseen liittyvät haasteet, mikäli käytettävissä ei ole riittäviä resursseja tai kumppanien sitoutuminen hiipuu.

3.3 Hallinnon päävastuualue

Tehtävät:

Hallinnon päävastuualue vastaa toimielintyöskentelystä, kuntayhtymän taloussuunnittelusta ja seurannasta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, asiakirjahallinnosta ja arkistotoimesta, ICT-, hankinta- ja muista tukipalveluista sekä EU- ja kansallisten hankkeiden maksatuksesta. Hallinto huolehtii kuntataloustyöryhmän työskentelystä, kuntien edunajamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista sekä tukee osaltaan muiden päävastuualueiden vastuulla olevia prosesseja. Lisäksi hallinnon vastuulla on toimia yhteispalveluiden edistämistehtävissä yhteistyössä Valtiovarainministeriön kanssa.

Hallinto tukee liiton aktiivista ja objektiivista sisäistä ja ulkoista viestintää.

Viestintä tukee strategian toteutumista, tekee työtämme näkyväksi sekä rakentaa myönteistä mielikuvaa niin liitosta kuin maakunnastamme.

Tavoitteet ja toimenpiteet talousarviovuodelle 2025

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö
➤ Riittävät ja oikein kohdennetut henkilöstöressurit, selkeät sijaistuskäytännöt, tehtävänkuvan tarkastelu sekä tarvittaessa päivittäminen kehityskeskustelujen yhteydessä ➤ Korkeakouluharjoittelijoiden rekrytointi päävastuualueiden tueksi ➤ Työssä kehittymisen edesauttaminen koulutuksen ja asianmukaisten työvälineiden avulla ➤ Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen ➤ Henkilöstöetuuksien tarkastelu ja kehittäminen, osallistuva budjetointi ➤ Henkilöstön tietosuojaoosaamisen kehittäminen ➤ Itä-Suomen virkistyspäivien järjestäminen ➤ Viihtyisät työskentelytilat
Tiedolla johtamisen ja viestinnän kehittäminen
➤ Mediaseurannan hyödyntäminen osana tiedolla johtamista ➤ Tekoälyn käyttöönotto osana asiantuntija- ja toimistotyötä, työn tuottavuuden parantaminen ➤ asiantuntija- ja päätösviestinnän kehittäminen ➤ Viestintästrategian- ja periaatteiden laadinta ➤ Sidosryhmäkyselyn toteuttaminen ja sidosryhmäyhteistyö ➤ Päättäjäviestinnän kehittäminen
Ajantasaisen kuntataloustiedon tuottaminen kunnille
➤ Valtionosuus- ja TE-uudistuksen kuntatalousvaikutusten seuranta ja arviointi, yhteisten kannanottojen laatiminen ➤ Kuntatalouspäivän järjestäminen

Vaikuttamistyön konkretisointi ja näkyväksi tekeminen, vaikuttava sidosryhmäyhteistyö

- Vaikuttamistyön tueksi kehitetään maakunnan kehitys- ja tilannekuva-aineistoa.
- Jatketaan yhteistyötä poliittisten puolueiden ja etujärjestöjen kanssa järjestämällä infotilaisuuksia ja seminaareja, kuten alue- ja kuntavaalien ehdokasinfoja.
- Esitellään maakunnan keskeiset vaikuttamiskohteet ja –aineistot ajantasaisesti ja tasapuolisesti maakunnan ja valtakunnallisen median käyttöön sekä tuotetaan päättäjääineistoa, joka tukee tavoitteiden ymmärtämistä ja toteuttamista.
- Sidosryhmäanalyysissa valikoituneiden tärkeimpien kumppanuuksien kehittäminen, joka kattaa omistajakunnat, muut kuntayhtymät, hyvinvointialueen, Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat sekä elinkeinoelämän- ja työmarkkinajärjestöt maakunnan kokonaisvaltaisen vaikuttamistyön suuntaamiseksi tehokkaasti.
- Vuorovaikutus keskeisten kansallisten päätöksenteon vaikuttajien kanssa, Pohjois-Savo tunnetuksi valtionhallinnolle ja päättäjille.
- Vaikuttaja-akatemian suunnittelu sekä kokoaminen vuonna 2025 ja käynnistys vuonna 2026. Yhteistyön tiivistäminen maakunnan nuorisovaltuuston kanssa.
- Savolaisten kirjailijoiden ja maakuntaliiton esille tuominen vaikuttajaverkoston järjestämässä savolaisessa kirjailijaillassa

Onnistunut luottamushenkilökauden vaihdos

- Palautteen kerääminen sidosryhmäkyselyn kautta kauden 2021–2025 luottamushenkilöiltä
- Uusien luottamushenkilöiden perehdyttäminen liiton toimintaan sekä järjestelmiin.

Puheenjohtajuusvuosi: Itä- ja Pohjois-Suomen alueen aseman säilyttäminen EU:n Alue- ja rakennepolitiikassa

- Sopimuksen mukaisesti järjestetyt hyvin organisoidut kokoukset Itä- ja Pohjois-Suomen toimielimille
- Viestintäsuunnitelman ja vuosikellon laatiminen
- Itä- ja Pohjois-Suomen alueen vaikuttava yhteistyö ja yhteistyön kehittäminen

Pohjois-Savon liiton toimiston strategian 2025–2029 päivittäminen

- Yhteisesti laadittu konkreettinen strategia osaksi jokaisen työtä
- Strategian visualisointi
- Pohjois-Savon liiton tehtävän kirkastaminen alue- ja valtionhallinnon uudistamisen aikoina

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessien kehittäminen

- Toimintaohjeen päivittäminen ja sisäisten prosessien selkiyttäminen
- Henkilöstön kouluttaminen

Arvio suunnittelukauden 2025–2027 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vuosi 2025 on Itä-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen puheenjohtajuusvuosi Pohjois-Savon liitolle. Puheenjohtajamaakunnan tehtävänä on järjestää Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokous, joka pidetään tammikuussa 2025 Tahkolla. Lisäksi puheenjohtajamaakunta järjestää neuvottelukuntien kokoukset, valmistelee alueen yhteiset kannanotot ja lausunnot sekä koordinoi yhteistä viestintää. Neuvottelukuntien kokousten aikataulut ilmoitetaan mahdollisimman ajoissa osallistujille sekä osallistujat sitoutetaan kokousten ohjelmasisältöjen tuottamiseen. Neuvottelukuntien kokouspäivät on aikataulutettu siten, etteivät ne ole samanaikaisesti eduskunnan kyselytuntien kanssa.

Vaikuttamistoiminnan ja Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyön tärkein tavoite on alueemme aseman säilyttäminen EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksessa. Tavoitetta toteutetaan tapamalla Suomen hallituksen, eduskunnan ja ministeriöiden edustajia sekä Euroopan unionin toimielinten jäseniä ja vaikuttajia ja esittämällä heille tilastollisia ja muita faktaperusteita päätöksenteon tueksi.

Vaikuttamistyössä vahvistetaan vuosina 2022–2023 syntyneitä toimintamuotoja, joita ovat mm. seminaarien, vaali- ja ehdokasinfojen järjestäminen sekä teemakohtaisten vaikuttamisaineistojen järjestelmällinen ja tasapuolinen jakaminen. Kuntatalousryhmän toiminnan kautta tuotetaan kunnille tarpeellista informaatiota mm. valtionosuus- ja TE-uudistuksen tueksi, sekä laaditaan yhteisiä kannanottoja.

- Vaikuttamistyössä tunnistettavan riskin muodostaa kuntien ja hyvinvointialueiden intressien ja tarpeiden eriytyminen. Alueellisen yhteistyön kannalta riskit liittyvät erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen alueen nykyisen EU- rakennerahastoaseman säilyttämiseen sekä alueen yhdessä maan hallituskaudelle 2023–27 asettamien tavoitteiden yhteiseen edistämiseen. Riskinä on, ettei Itä- ja Pohjois-Suomen yhteistyötä saada syvennettyä ja kehitettyä. Lisäksi riskin voi muodostaa heikko vaikuttamistyö komission työohjelmaan.

Vuonna 2025 pidetään kuntavaalit, joka tarkoittaa toimielintyöskentelyn osalta uuden maakuntavaltuuston, maakuntahallituksen, tarkastuslautakunnan sekä maakunnan yhteistyöryhmän järjestäytymistä. Maakuntavaltuuston kokouksia pidetään kolme sekä yksi edustajainkokous. Lisäksi uusille luottamushenkilöille järjestetään perehdytystilaisuuksia sekä maakuntavaltuustolle seminaari liittyen maakuntasuunnitelman- ja ohjelman päivitykseen. Kauden 2021–2025 luottamushenkilöille toteutetaan sidosryhmäkysely vuoden 2025 alkupuolella. Lisääntynyt kokousten määrä näkyy luottamushenkilöhallinnon kustannusten kasvuna.

- Liiton kuntamaksuosuudet ovat pysyneet pitkään samalla tasolla, eikä korotuksia ole esitetty jäsenkunnille. Puheenjohtajuusvuoden sekä kuntavaalivuoden kasvavat kustannukset edellyttävät tarkkaa taloussuunnittelua ja kustannusten allokointia. Kustannusvaikutukset tunnistetaan riskinä, joka voi aiheuttaa budjetin ylittymisen luottamushenkilöhallinnon kustannuspaikan osalta sekä Itä- ja Pohjois-Suomi yhteistyön osalta.

Pohjois-Savon liiton strategian päivitystyö toteutetaan liiton omana työnä. Strategia tuodaan maakuntahallituksen käsittelyyn vuoden 2025 aikana.

Henkilöstön osalta vuoden 2025 aikana tullaan tarkastelemaan henkilöstöetuuksia ja hyödyntämään osallistuvaa budjetointia. Pohjois-Savon liiton vastuulla on Itä-Suomen puheenjohtajuusvuotena järjestää Itä-Suomen maakuntien yhteiset virkistyspäivät.

- Henkilöstökuluihin liittyvänä riskinä tunnistetaan työehtosopimusten sopimuskauden päätyminen vuoden 2025 kevääseen, jolloin uusien sopimusten kustannusvaikutuksista ei ole tarkkaa tietoa. Henkilöstökulut ovat liiton suurin menoerä, joten kustannusten kasvulla on merkittävä vaikutus liiton talousarvioon kokonaisuudessaan.

Tukipalveluiden osalta kehitystyötä tullaan tekemään vuonna 2025 tietosuojan osalta. Tietosuojan merkitystä ja turvallisia toimintatapoja korostetaan ja henkilöstölle suunnataan lisää informaatiota. Vuonna 2024 hankittuun ja käyttöön otettuun sähköiseen arkistoon siirretään liiton aineistoa. Tavoitteena on seuloa verkkolevyllä olevaa aineistoa ja siirtää sitä sähköiseen arkistoon. Vanhoja paperiaineistoja ei kustannussyistä ryhdytä digitoimaan, vaan ne säilytetään jatkossakin liiton päätearkistossa.

- Tietosuojan osalta tunnistetaan riski tekoälyn käyttöönotossa ja sinne vietävästä tiedosta erityisesti henkilötietojen sekä tekijänoikeuksien osalta. Lisäksi valmisteluaineiston julkisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Henkilöstölle tullaan laatimaan toimintaohje koskien tekoälyn käyttöä Pohjois-Savon liitossa.

4 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

Lähde: Kuntaliitto, Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja -suunnitelma

5 Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet

Talousarvio muodostuu edellä olevan kaavion mukaisesti käyttötalousosasta, investointiosasta, tuloslaskelmaosasta ja rahoitusosasta. Liiton talousarviossa ei ole investointiosaa, koska liitolla ei ole investointeja. Talousarviossa osoitetaan tulosityksiköittäin liiton toiminnan toimintatulot ja -menot, rahoitustulot ja -menot, tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä/alijäämä.

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Mikäli kunnalla tai kuntayhtymällä on taseessa alijäämää, se tulee kattaa. Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee kuntalain mukaan myös kuntayhtymiä. Pohjois-Savon liitolla ei ole alijäämää taseessa.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään liiton toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio laaditaan siten, että edellytykset liiton tehtävien hoitamisen turvataan. Talousarvioon sisällytetään toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan esittää brutto- tai nettomääräisenä.

Liiton toiminta jakautuu seuraaviin talouden tulosityksiköihin:

- luottamushenkilöhallinto
- toimisto (sisältää aluekehityksen, alueiden käytön ja hallinnon päävastuualueet)
- rakennerahasto
- projektit
- Pohjois-Savon kehittämisrahasto

Kunnilta perittävillä maksuosuuksilla rahoitetaan varsinainen toiminta (=luottamushenkilöhallinto ja liiton toimisto) sekä osa rakennerahaston toimintaa. Lisäksi kunnilta peritään erilliset maksosuudet Pohjois-Savon kehittämisrahastoon.

Talousarviossa esitetään kunkin päävastuualueen tehtävät, tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2025 sekä arvio suunnitelmakauden toiminnan kehittymisestä. Osavuosisraportti edellä mainittujen tavoitteiden toteutumisesta talousarviovuodelta tehdään 30.6. tilanteesta maakuntahallitukselle ja se annetaan tiedoksi myös tarkastuslautakunnalle ja jäsenkunnille.

Liitolla on toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus Touko Invest Oy:n kanssa Sepänkadun toimitaloista. Liiton vuokratkustannuksia on pyritty pienentämään vuokraamalla osa tiloista yhteistyöorganisaatioille ja hanketoteuttajille.

Talousarvion sitovuus

Maakuntavaltuustoon nähden maakuntahallitusta sitova taso talousarvion varsinaisessa toiminnassa (luottamushenkilöhallinto, toimisto ja rakennerahasto) on näiden tulosyksiköiden yhteenlaskettujen tulojen ja menojen netto.

Maakuntahallitukseen nähden sitova taso on jäljempänä määriteltyjen tulosyksiköiden (luottamushenkilöhallinto, toimisto, rakennerahasto, projektit ja Pohjois-Savon kehittämisrahasto) bruttomenot/bruttotulot tulosyksiköittäin.

Kunnat rahoittavat maksuosuuksilla varsinaisen toiminnan (luottamushenkilöhallinto, hallinto sekä osa rakennerahastosta) menot. Vuonna 2025 kunnilta peritään maksuosuuksina 2.426.879 €, joka on sama määrä kuin edellisvuonna. Suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 maksosuudet on arvioitu vuoden 2025 tasoisina.

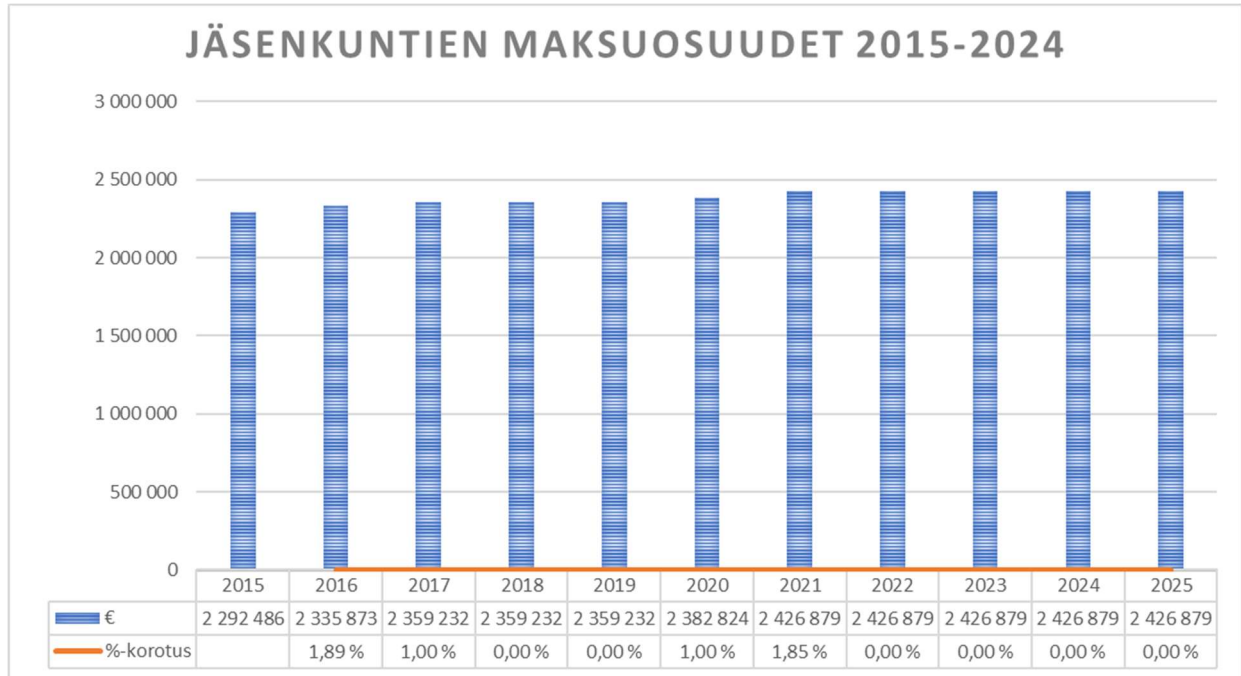
Rakennerahastokaudella 2021–2027 EU:lta saatu rahoitus ei kata täysimääräisesti toiminnasta aiheutuvia kuluja, vaan omistajakunnilta perittävillä maksuosuuksilla katettavaksi on arvioitu jäävän talousarviovuonna 142.000 €. Rakennerahastotehtävät ovat liiton lakisääteisiä tehtäviä.

Projektien määrärahavaraus sisältää mm. Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa-EIPS sekä Konaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa -hankkeet. Projekteilla ei pääsääntöisesti ole tulospäätöstä, sillä projektien tulot ja menot ovat lähes yhtä suuret ja niiden rahoitus tulee pääosin ulkopuolisten rahoittajien tai Pohjois-Savon kehittämisrahaston kautta. Liiton toimiston talousarviossa on varattu 5.000 € asiantuntijapalveluissa liiton itse toteuttamien hankkeiden omarahoitusosuuksiin.

Pohjois-Savon kehittämisrahastoon kerätään kunnilta 264.807 €. Rahastosta jaetaan avustuksia Pohjois-Savon kehittämisen kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamiseen verkostoitumalla ja kansainvälistymällä. Erityisinä painopisteinä ovat yritystoiminnan edistäminen ja osaamisen tason kohottamiseen liittyvät innovatiiviset kehittämishankkeet.

Käyttösuunnitelmat

Maakuntavaltuuston talousarvion hyväksymisen jälkeen maakuntahallitus hyväksyy talousarvion käyttösuunnitelman meno- ja tulolajeittain eriteltynä tulosyksiköittäin. Käyttösuunnitelmien yksityiskohtainen erittely tulo- ja menotileilleen perusteluteksteineen tehdään hallinnon päävastuualueella.

* Joroisten kunnan siirtyminen Pohjois-Savon maakuntaan vuonna 2021 kasvatti jäsenkuntien maksuosuuksien kokonaismäärää noin 44 000 eurolla, muiden kuntien maksuosuuksien pysyessä vuoden 2020 tasolla.

Käyttötalousosa/tulosyksiköittäin

	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	muutos - %	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
TOIMINTATULOT						
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	72 494	0	0		0	0
TOIMISTO	2 527 324	2 524 409	2 542 322	0,7 %	2 526	2 527
Myyntitulot, josta	2 427 664	2 426 879	2 426 879	0,0 %		
- kuntien maksuosuudet	2 426 879	2 426 879	2 426 879	0,0 %		
Tuet ja avustukset	95 708	87 530	90 443	3,3 %		
Muut toimintatulot	3 952	10 000	25 000	150,0 %		
RAKENNERAHASTO	300 000	300 000	291 000	-3,0 %	278	278
Tuet ja avustukset	300 000	300 000	291 000	-3,0 %		
PROJEKTIT	594 671	600 000	417 252	-30,5 %	600	600
Tuet ja avustukset	594 671	600 000	417 252	-30,5 %		
RAHASTOT	264 807	264 807	264 807	0,0 %	265	265
Myyntitulot	264 807	264 807	264 807	0,0 %		
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	3 759 297	3 689 216	3 515 381	-4,7 %	3 670	3 670
TOIMINTAMENOT						
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	-223 175	-198 373	-251 964	27,0 %	-197	-200
Henkilöstömenot	-93 326	-120 493	-145 558	20,8 %		
Palvelujen ostot	-119 176	-71 080	-100 556	41,5 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 088	-1 300	-350	-73,1 %		
Muut toimintamenot	-7 584	-5 500	-5 500	0,0 %		
TOIMISTO	-1 989 608	-2 154 925	-2 147 848	-0,3 %	-2 167	-2 158
Henkilöstömenot	-1 375 021	-1 544 952	-1 534 007	-0,7 %		
Palvelujen ostot	-420 293	-414 040	-421 032	1,7 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-43 603	-17 600	-19 030	8,1 %		
Avustukset	-3 100	-3 100	-3 100	0,0 %		
Muut toimintamenot	-147 591	-175 233	-170 679	-2,6 %		
RAKENNERAHASTO	-457 509	-470 485	-433 423	-7,9 %	-443	-449
Henkilöstömenot	-363 916	-371 217	-352 368	-5,1 %		
Palvelujen ostot	-66 533	-71 813	-52 622	-26,7 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 594	-2 700	-1 900	-29,6 %		
Muut toimintamenot	-25 466	-24 755	-26 533	7,2 %		
PROJEKTIT	-619 190	-601 675	-418 589	-30,4 %	-600	-600
Henkilöstömenot	-194 166	-397 012	-151 224	-61,9 %		
Palvelujen ostot	-385 044	-130 938	-230 494	76,0 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29 305	0	0			
Muut toimintamenot	-10 675	-73 725	-36 871	-50,0 %		
RAHASTOT	-311 366	-264 807	-264 807	0,0 %	-265	-265
Avustukset	-311 366	-264 807	-264 807	0,0 %		
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-3 600 848	-3 690 265	-3 516 631	-4,7 %	-3 671	-3 672

	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	muutos - %	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
TOIMINTAKATE	158 449	-1 050	-1 250		-1	-1
RAHOITUSTULOT JA -MENOT						
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	0	0	0		0	0
TOIMISTO	1 586	1 050	1 250		1	1
Korkotulot	2 535	150	800			
Muut rahoitustulot	15	1 000	500			
Korkomenot	0	0	0			
Muut rahoitusmenot	-964	-100	-50			
RAKENNERAHASTO	0	0	0		0	0
PROJEKTIT	0	0	0		0	0
RAHASTOT	0	0	0		0	0
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	160 035	0	0		0	0
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	46 559					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	206 593	0	0		0	0

Tuloslaskelmaosa/koko liitto

	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	muutos - %	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
TOIMINTATULOT	3 759 297	3 689 216	3 515 381	-4,7 %	3 670	3 670
Myyntitulot	2 692 471	2 691 686	2 691 686	0,0 %		
Tuet ja avustukset	1 011 970	987 530	798 695	-19,1 %		
Muut toimintatulot	54 856	10 000	25 000	150,0 %		
TOIMINTAMENOT	-3 600 848	-3 690 266	-3 516 631	-4,7 %	-3 671	-3 672
Henkilöstömenot	-2 026 430	-2 433 675	-2 183 157	-10,3 %		
Palvelujen ostot	-991 046	-687 871	-804 704	17,0 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-77 591	-21 600	-21 280	-1,5 %		
Avustukset	-314 466	-267 907	-267 907	0,0 %		
Muut toimintamenot	-191 316	-279 213	-239 583	-14,2 %		
TOIMINTAKATE	158 449	-1 050	-1 250	19,0 %	-1	-1
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	1 586	1 050	1 250	19,0 %	1	1
Korkotulot	2 535	150	800			
Muut rahoitustulot	15	1 000	500			
Korkomenot	0	0	0			
Muut rahoitusmenot	-964	-100	-50			
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	160 035	0	0	0,0 %	0	0
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	46 559					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	206 593	0	0	0,0 %	0	0
TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT						
Toimintakate % (100 * Toimintakate/Toimintatuotot)	4,21	-0,03	-0,04		-0,03	-0,03
Vuosikate / Poistot % (Liitolla ei ole poistoja)						
Taseen kertynyt ylijäämä, 1000 €	1 423	1 217	1 217		1 217	1 217

Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa

	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
				1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	160 035	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	160 035	0	0	0	0

Jäsenkuntien maksuosuudet vuodelle 2025

Kunta	Maksuunpantua kunnallisveroa vastaava verotettava tulo (€), verovuosi 2023	Jako-osuus %	<u>Varsinainen</u> <u>toiminta</u> Maksuosuus (€) 2025	<u>Pohjois-Savon</u> <u>kehittämisrahasto</u> Maksuosuus (€) 2025
Iisalmi	378 273 253	7,93	192 556,96	21 010,70
Joroinen	84 102 119	1,76	42 811,51	4 671,34
Kaavi	40 333 123	0,85	20 531,25	2 240,25
Keitele	32 136 400	0,67	16 358,78	1 784,98
Kiuruvesi	114 757 749	2,41	58 416,51	6 374,07
Kuopio	2 525 809 600	52,98	1 285 743,11	140 292,85
Lapinlahti	150 529 384	3,16	76 625,77	8 360,96
Leppävirta	171 329 818	3,59	87 214,07	9 516,30
Pielavesi	57 686 371	1,21	29 364,78	3 204,12
Rautalampi	46 732 645	0,98	23 788,88	2 595,70
Rautavaara	19 780 781	0,41	10 069,25	1 098,70
Siilinjärvi	443 390 288	9,30	225 704,27	24 627,54
Sonkajärvi	56 542 189	1,19	28 782,35	3 140,56
Suonenjoki	113 396 006	2,38	57 723,33	6 298,44
Tervo	21 320 250	0,45	10 852,90	1 184,21
Tuusniemi	35 332 688	0,74	17 985,82	1 962,51
Varkaus	390 525 884	8,19	198 794,07	21 691,26
Vesanto	27 519 785	0,58	14 008,73	1 528,55
Vieremä	58 043 672	1,22	29 546,66	3 223,96
Pohjois-Savo	4 767 542 004	100,00	2 426 879,00	264 807,00

Varsinaisen toiminnan ja Pohjois-Savon kehittämisrahaston maksuosuudet määräytyvät samalla periaatteella. Lopulliset maksuosuudet on tarkistettu vuoden 2023 verotustietojen mukaiseksi.

Liite 1 Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet, talousarvio v. 2024

